

πρόγραμμα

πρόγραμμα, το, ουσ. [<μτγν. πρόγραμμα], το πρόγραμμα. **1.** το σύνολο των εκδηλώσεων που συγκροτούν μια καλλιτεχνική παράσταση, που παρουσιάζεται σε νυχτερινό κέντρο: «το τάδε μαγαζί έχει πάρα πολύ καλό πρόγραμμα και σου συνιστώ να πας να το δεις». **2.** έντυπο στο οποίο δίνονται διάφορες πληροφορίες για κάποια θεατρική παράσταση ή άλλη καλλιτεχνική εκδήλωση ή ημερίδα: «απ' το καλαίσθητο πρόγραμμα που διανεμόταν δωρεάν, μπορούσε να πληροφορηθεί κανείς την υπόθεση του θεατρικού έργου, καθώς και τους συντελεστές της παράστασης». (Ακολουθούν 14 φρ.)·

- *βάζω πρόγραμμα ή βάζω σε πρόγραμμα*, καταστρώνω, σχεδιάζω εκ των προτέρων τις ενέργειές μου για την επίτευξη ενός σκοπού: «μόλις αναλάβω μια δουλειά, βάζω πρόγραμμα πώς να την τελειώσω καλύτερα και γρηγορότερα»·

- *βάζω σ' ένα πρόγραμμα ή βάζω σε κάποιο πρόγραμμα*, βλ. φρ. *βάζω πρόγραμμα*·

- *βάζω το πρόγραμμα*, (για μηχανήματα παραγωγής) το ρυθμίζω έτσι, ώστε να εκτελεί μια σειρά εργασιών με αυτόματο τρόπο και χωρίς ουσιαστική μεσολάβηση του χειριστή: «έβαλε το πρόγραμμα στο ηλεκτρονικό μαχαίρι κι έκοβε συνέχεια το χαρτί στις διαστάσεις που είχε ορίσει»·

- *βγάζω πρόγραμμα*, δημιουργώ διάφορες ευχάριστες καταστάσεις προς τέρψιν της ομήγυρης: «ευτυχώς έχουμε τον τάδε, που βγάζει πρόγραμμα κάθε φορά που είναι πεσμένη η παρέα»· βλ. και φρ. *κάνω πρόγραμμα*·

- *είναι κι αυτό μέσ' στο πρόγραμμα*, λέγεται για ανεπιθύμητη συνήθως κατάσταση, που, όταν προκύπτει, τη δεχόμαστε αγγύστα και κοιτάζουμε να την ξεπεράσουμε ήρεμα: «μπορεί να μη βγάλαμε κέρδος αυτόν το μήνα, αλλά είναι κι αυτό μέσ' στο πρόγραμμα». (Λαϊκό τραγούδι: *άντε, στο καλό κυρά μου, και δε σε κρατώ, γιατί μες στο πρόγραμμά σου ήτανε κι αυτό*)·

- *εκτός προγράμματος*, **α.** λέγεται για κάτι που δεν περιλαμβάνεται στην αρχική σχεδίαση για την επίτευξη κάποιου σκοπού: «είχαμε συμφωνήσει με τον τάδε ν' αναλάβουμε τη δουλειά και την τελευταία στιγμή, εκτός προγράμματος, θέλησε να συμμετάσχει και ο τάδε». **β.** έκτακτη συμμετοχή, ιδίως καλλιτεχνική: «στο τέλος της εκδήλωσης τραγούδησε, εκτός προγράμματος, ο τάδε τραγουδιστής»·

- *έχω πρόγραμμα ή έχω στο πρόγραμμα*, έχω την πρόθεση, σκοπεύω: «το βράδυ έχω πρόγραμμα να πάω στα μπουζούκια || το καλοκαίρι έχω πρόγραμμα να περάσω τις διακοπές μου στη Χαλκιδική»·

- *έχω το πρόγραμμά μου*, **α.** έχω από την αρχή σχεδιασμένες μια σειρά από ενέργειες για να πετύχω κάποιο στόχο: «να μη στενοχωριέσαι καθόλου για την εξέλιξη της δουλειάς, γιατί έχω το πρόγραμμά μου». **β.** έχω το σκοπό μου: «πρέπει να τον δω οπωσδήποτε, γιατί έχω το πρόγραμμά μου που θέλω να τον δω»·

- *κάνω πρόγραμμα*, **α.** προγραμματίζω: «αν δε μου πεις πρώτα όλα τα δεδομένα της δουλειάς, δεν μπορώ να κάνω πρόγραμμα». **β.** ρυθμίζω τη νυχτερινή έξοδο της παρέας για διασκέδαση: «όποτε κάνει πρόγραμμα ο τάδε, διασκεδάζουμε με την ψυχή μας»· βλ. και φρ. *βγάζω πρόγραμμα*·

- *με πρόγραμμα*, με προγραμματισμό και μέθοδο: «όλα μπορεί να τα πετύχει κανείς στη ζωή του, όταν βαδίζει με πρόγραμμα || έχει μάθει να δουλεύει με πρόγραμμα». (Λαϊκό τραγούδι: *στην πλάκα στους Αέρηδες δυο ψευτοντερμπεντέρηδες καρτέρι μ' έχουν στήσει, με πρόγραμμα και με σκοπό απ' τα σένα π' αγαπώ να κόψω αλισβερίσι*)·

- *τι πρόγραμμα έχεις*; ποια είναι η πρόθεσή σου; τι σκοπεύεις να κάνεις(:): «τι πρόγραμμα έχεις για το βράδυ; Θα πάμε ν' ακούσουμε κανένα μπουζουκάκι; || τι πρόγραμμα έχεις για τον τάδε; Θα του κάνεις εντέλει μήνυση;»·

- *το βάζω πρόγραμμα*, το θέτω ως κύρια επιδίωξή μου: «φέτος το 'βαλα πρόγραμμα να πάρω το πτυχίο μου»·

- *τον βγάζω πρόγραμμα*, κοινοποιώ δημόσια τις κακές ιδιότητες ή πράξεις του ή κάποιο μυστικό του, που τον

μειώνει και, κατ' επέκταση, δημιουργώ κατάσταση σε βάρος του που τον μειώνει ή τον γελοιοποιεί: «μόλις μάθει κάτι κακό για κάποιον, του τη στήνει στο μπαράκι και, μόλις παρουσιάζεται, τον βγάζει πρόγραμμα». Από την εικόνα του κονφερασιέ, που παρουσιάζει στο κοινό κάποιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα·

- τον κάνω πρόγραμμα, βλ. συνηθέστ. τον βγάζω πρόγραμμα.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας